

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

Харківської державної
академії дизайну і мистецтв

Олександр СОБОЛЄВ

«»

2025 р.

ПРОГРАМА

**ФАХОВОГО ІСПИТУ З ІСТОРІЇ МИСТЕЦТВА
ЗАМІСТЬ ПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ З ІСТОРІЇ
МИСТЕЦТВА ЄФВВ**

для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра
на основі здобутого ступеня вищої освіти
(освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста/магістра)

Харків – 2025 рік

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою проведення фахового іспиту з історії мистецтва замість предметного тесту з історії мистецтва ЄФВВ для вступу на здобуття освітнього ступеня «магістр» є оцінювання рівня підготовленості вступника до навчання в Харківській державній академії дизайну і мистецтв за спеціальностями В1 «Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво», В2 «Дизайн», В4 «Образотворче мистецтво та реставрація» та G17 «Архітектура та містобудування».

Іспит спрямований на перевірку теоретичних знань, практичних навичок, компетентностей та результатів навчання, сформованих на бакалаврському рівні відповідно до стандарту вищої освіти.

Фаховий іспит з історії мистецтва проходить у формі письмового завдання. Завдання буде складатися з трьох запропонованих питань, оголошених в день фахового випробування.

II. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ВІДПОВІДІ

Форма відповідей на питання – письмово. Обсяг відповіді на одне запитання — 0,5-1 сторінка. Мова — українська.

III. УЗАГАЛЬНЕНА СТРУКТУРА ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ІСПИТУ

Програму фахового іспиту з історії мистецтва розроблено на підставі Програми предметного тесту з історії мистецтва єдиного фахового вступного випробування (ЄФВВ) для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра на основі НРК 6, НРК 7.

Програма фахового іспиту з історії мистецтва складається із восьми розділів: Теоретичний розділ, Доісторичне мистецтво, Мистецтво Стародавнього світу, Середньовічне мистецтво, Мистецтво Відродження, Мистецтво XVI–середини XIX ст., Мистецтво другої половини XIX– початку XX століття, Мистецтво другої половини XX– початку XXI століття.

IV. ДЕТАЛІЗОВАНА СТРУКТУРА ФАХОВОГО ІСПИТУ

№ з/п	Назва розділу/теми та її зміст
1.	РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ РОЗДІЛ
1.1.	Поняття і сутність мистецтва
1.1.1.	Поняття мистецтва
1.1.2.	Функції мистецтва: естетична, пізнавальна, виховна, комунікативна
1.2.	Естетичні категорії та поняття в аналізі мистецтва
1.2.1.	Основні категорії класичної естетики в аналізі мистецтва: «прекрасне» та «потворне», «піднесене», «героїчне», «низьке», «трагічне» і «комічне»

1.2.2.	Основні мистецькі жанри. Основні жанри образотворчого мистецтва: портрет, пейзаж, натюрморт, жанровий живопис, марина. Основні музичні жанри: опера, балет, кантата, романс, соната, симфонія. Основні жанри театру: драма, комедія, трагедія
1.3.	Світоглядні засади мистецтва
1.3.1.	Світоглядні засади доісторичного мистецтва: міфологія як висхідна форма світосприйняття світу та людини, синкретизм, традиційність культурних практик, емоційно-чуттєве сприйняття світу
1.3.2.	Світоглядні засади античного мистецтва: ідея демократії, космоцентризм, антропоцентризм, змагальний характер культурних практик
1.3.3.	Світоглядні засади мистецтва доби середньовіччя: християнство як системоутворюючий елемент культури, теоцентризм, християнський антропоцентризм, аскетизм, символічність, алегоричність і канонічність мистецтва
1.3.4.	Світоглядні засади європейського мистецтва XV-XIX ст.: раціоналізм, ідея прогресу, універсалізм, пантеїзм, антропоцентризм, гуманізм
1.3.5.	Умови та чинники розвитку європейського мистецтва XX-XXI ст.: прогрес наукового знання та розвиток технологій, багато-вимірність та плюралізм культурних практик, демократизація культури і свобода художнього вираження, вплив технологій на мистецтво
1.4.	Релігійне сакральне мистецтво
1.4.1.	Християнське сакральне мистецтво: видова характеристика
1.4.2.	Іконографія Пресвятої Трійці, Ісуса Христа і Богородиці
2.	РОЗДІЛ 2. ДОІСТОРИЧНЕ МИСТЕЦТВО
2.1.	Характерні риси мистецтва нерухомих пам'яток доби палеоліту-мезоліту
2.1.1.	Печери Ласко та Альтаміра
2.1.2.	Житла з кісток мамонта, досліджені на території України
2.1.3.	Настінні малюнки у печерах доби палеоліту Європи
2.1.4.	Пам'ятки наскельного мистецтва узбережжя Середземного моря Іспанії: Куевас-де-ла-Аранья поблизу Бікорпа, Ель-Когул
2.2.	Рухомі пам'ятки мистецтва доби палеоліту-мезоліту: зміст та символіка, особливості інтерпретації
2.2.1.	Артефакти Мізинської стоянки
2.2.2.	Венера з Холе-Фельс, Віллендорфська Венера
2.2.3.	«Музичні інструменти» Мізинської стоянки
2.3.	Мистецтво доби неоліту-єнеоліту
2.3.1.	Орнаментация кераміки доби неоліту: характерні риси
2.3.2.	Орнаментация посуду культури Трипілля – Кукутень: елементи, мотиви, композиції
2.3.3.	Глиняні фігурки та моделі жител культури Трипілля – Кукутень
2.3.4.	Особливості неолітично-єнеолітичного мистецтва в контексті змін у господарській діяльності та світогляді тогочасних людей
2.3.5.	Мегалітичні споруди: дольмени, менгіри, кромлехи (Стоунхендж)

2.4.	Мистецтво та архаїчні форми релігій: магія, фетишизм, анімізм, тотемізм
3.	РОЗДІЛ 3. МИСТЕЦТВО СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ
3.1.	Основні центри розвитку мистецтва Давнього Світу: Месопотамія та Давній Єгипет
3.1.1.	Зикурат Етеменанкі (Вавилонська вежа)
3.1.2.	Артефакти мистецтва Месопотамії: ваза Варка (друга половина IV тис. до н.е.) та Стела Хаммурапі – як символи божественної легітимізації царського правління та суспільної ієрархії. Скульптури Ламассу (Шеду) як втілення божественного захисту та сили правителя. Ворота (Брама) богині Іштар: композиційна структура, поліхромія, міфологічні сюжети
3.2.	Мистецтво Давнього Єгипту
3.2.1.	Видова специфіка мистецтва Давнього Єгипту (архітектура, скульптура, живопис, декоративне мистецтво, музика). Синтез мистецтв в Давньому Єгипті
3.2.2.	Основні риси мистецтва Давнього Єгипту
3.2.3.	Основні форми архітектури Давнього Єгипту (поховальна архітектура – ансамбль пірамід в Гізі, храмові комплекси: храм Амона-Ра в Карнаку)
3.2.4.	Міф і канон як основа давньоєгипетського мистецтва: Палетка фараона Нармера (сюжети зображення та методи передачі ієрархії фігур). Мистецтво та давньоєгипетський поховальний культ: артефакти гробниці Тутанхамона
3.2.5.	Давньоєгипетські містерії Ісіди. Міф про смерть та воскресіння Осіріса. Музично-театралізовані дійства, музична складова
3.3.	Античне мистецтво
3.3.1.	Пам'ятки Крито-Мікенської культури. Кносський палац на острові Крит (середина II тис. до н.е.). Сюжетна характеристика фрескових розписів: Фреска «Ігри з биком». Розписи тронного залу та мегарону цариці: «Фреска з дельфінами»
3.3.2.	Антична міфологія як основа мистецтва. «Іліада» і «Одіссея» Гомера. Міфи, пов'язані з архітектурою: Міф про Дедала архітектора палацу, Мінотавра, Аріадну та Тесея
3.3.3.	Значення полісу в давньогрецькій культурі. Площа агора та Акрополь як центри суспільного життя. Ансамбль Афінського акрополя. Ордерна система античної Греції
3.3.4.	Шедеври античної пластики. Втілення античного канону: Поліклет «Дорифор». Мирон «Дискобол». Пракситель «Афродіта Кнідська». «Венера Мілоська»
3.3.5.	Антична кераміка. Чорнофігурний вазопис (VII - V ст. до н.е.), Червонофігурний вазопис (530 рр. до н. е - III ст. до н.е.): сюжети та композиційні прийоми
3.3.6.	Витоки античного театру з культу бога Діоніса. Особливості архітектури театру. Музична природа давньогрецького театру: оркестра – місце, де відбуваються події, хор, танцюристи, інструментальний ансамбль, корифей – ведучий співак і диригент.

	Зародження та розквіт трагедії: Есхіл «Прометей закутий»; Софокл «Едіп-цар»; Евріпід «Медея» та комедії: Арістофан «Лісістрата»
3.3.7.	Музика в античній культурі: міфи про Орфея, Аполлона та Марсія. Покровитель всіх мистецтв Аполлон Мусагет. Піфійські ігри
3.3.8.	Архітектура античного Риму. Громадська архітектура: форум Траяна, Колізей, терми Діоклетіана, тріумфальна арка Костянтина. Сакральна язичницька архітектура: Храм Вести, Пантеон
3.3.9.	Образотворче мистецтво античного Риму. Фрескові розписи Помпей: вілла Містерій. Особливості фаюмського портрету: реалізм та психологізм
3.3.10.	Мистецтво скіфів та сарматів. Скіфський звіриний стиль: основні сюжети зображень. Золота Скіфська Пектораль, золотий гребінь з кургану Солоха. Скіфська арфа
4.	РОЗДІЛ 4. СЕРЕДНЬОВІЧНЕ МИСТЕЦТВО
4.1.	Архітектура епохи середньовіччя
4.1.1.	Становлення основних форм християнської сакральної архітектури: базиліка, хрестово-купольний храм. Хрестово-купольний храм Візантії (церква Осіос-Лукас в Фокиді) та базиліка (Нотр-Дам де Парі)
4.1.2.	Софія Константинопольська (532-537 рр.): конструктивні особливості архітектури, символіка та образність собору
4.1.3.	Спільні та відмінні риси мистецтва романіки та готики: романські та готичні скульптури та романські і готичні вікна-рози в соборі в Шартрі (Франція), Вормський собор (Німеччина), собор в Амьєні (Франція)
4.1.4.	Спільні та відмінні риси хрестово-купольної архітектури храмів Візантії та Русі: храми монастиря Осіос-Лукас в Фокиді (Греція), собор Софії Київської
4.2.	Середньовічна іконографія
4.2.1.	Формування ранньохристиянської іконо-графії на прикладі пам'яток Равенни: базиліка св. Аполінарія Нуово, баптистерій орто-доксів
4.2.2.	Іконографічні зображення Ісуса Христа та Богородиці у візантійській традиції
4.2.3.	Іконографія мозаїчного оздоблення собору св. Софії у Києві. Фресковий розпис Кирилівської церкви
4.2.4.	Книжкова мініатюра киево-руської доби. Мініатюри «Остромирового Євангелія», «Ізборника Святослава»
4.3.	Музичне мистецтво середньовіччя
4.3.1.	Сакральна музика доби середньовіччя: Візантії (Літургія, Роман Солодкоспівець); Західної Європи (Меса, григоріанський наспів); Київської держави (знаменний розспів)
4.4.	Світське музичне мистецтво та лірична поезія середньовіччя
4.4.1.	Музичне мистецтво та лірична поезія трубадурів, труверів, мінезингерів: балади про короля Артура, Річарда Левине Серце, Робін Гуда
4.4.2.	Середньовічний епос: «Пісня про Роланда», риг Роланда як символ

	середньовічного лицарства. «Пісня про Нібелунгів»
4.4.3.	Епічні співці-бояни. Жанр билини. «Слово о полку Ігоревім»
4.5.	Література середньовіччя
4.5.1.	«Сповідь» Аврелія Августина як одна з перших автобіографій у літературі та філософії
4.5.2.	Західноєвропейський лицарський епос «Трістан та Ізольда»
4.5.3.	Література києво-руської доби: «Повість минулих літ», «Повчання дітям» Володимира Мономаха
4.5.4.	«Божественна комедія» Данте Аліг'єрі
4.6.	Сценічне мистецтво середньовіччя Майданні п'єси: міраклі та містерія (містерія «Страсті Господні»). Мистецтво скоморохів
4.7.	Мистецтво середньовічної рукописної книги. Книгодрукування
4.7.1.	Мистецтво середньовічної рукописної книги: оправы, мініатюри, орнаментація книжок. Остромирове Євангеліє, Київський Псалтир 1397 р.
4.7.2.	Розвиток книгодрукування у Західній Європі як поворотний момент в історії мистецтва книги: інкунабули, зокрема видання Гутенбергової Біблії 1455 р.
5.	РОЗДІЛ 5. МИСТЕЦТВО ВІДРОДЖЕННЯ
5.1.	Періодизація мистецтва Відродження: Протовідродження (кінець XIII - XIV ст.); раннє Відродження (XV ст.); високе Відродження (перша половина XVI ст.); пізнє Відродження (друга половина XVI ст.). Північне Відродження (XVI століття, паралельно з північним та італійським маньєризмом)
5.2.	Архітектура та живопис Відродження
5.2.1.	Особливості архітектури Відродження: культова та світська архітектура. Ордерні композиції в архітектурі: лоджії, базиліки, палаццо, ротонди як вияв відродження античних форм в архітектурі (фасадна лоджія Оспедале дельї інноценті (Шпиталь невинних) Ф. Брунеллескі, фасад палаццо Ручеллаї Л.Б. Альберті, ротонда Темп'єтто Д. Браманте, фасад базиліки А. Палладіо)
5.2.2.	Загальна характеристика живопису Відродження: С. Боттічеллі «Народження Венери», Леонардо да Вінчі «Мона Ліза», Рафаель Санті «Афінська школа»
5.2.3.	Розбудова Ватикану та собору Святого Петра: проект хрестово-купольного собору Браманте та Мікеланджело
5.2.4.	Розписи Сікстинської капели Мікеланджело.
5.2.5.	Особливості мистецтва Північного Відродження: «Жебраки» П. Брейгеля-старшого, «Човен дурнів» І. Босха, «Чотири вершники Апокаліпсису» А. Дюрера
5.3.	Музика Відродження
5.3.1.	Розвиток церковної хорової поліфонічної музики: форми – канон, фуга. Національні стилі музики: Нідерланди (Ж. Депре, О. ді Лассо), Франція (шансон, К. Жанекен), Італія (строгий стиль Д. П. да Палестріни)
5.3.2.	Зародження української історичної пісні та думи, які мали назви

	«невольничі плачі», «козацькі псалми». Музика періоду заснування Запорозької Січі – «Пісня про Байду». Найстаріші українські думи: «Плач невольників», «Маруся Богуславка». Церковна музика: київська квадратна нота, Ірмолой
5.3.3.	Українські інструменти доби Відродження: лютня, торбан, кобза, бандура. Лютневі табулатури.
5.4.	Сценічне мистецтво Відродження
5.4.1.	Англійський театр «Глобус» як приклад елизаветинського театру доби Відродження: особливості сценічного простору. Значення драматургії В. Шекспіра для розвитку світового сценічного мистецтва
5.4.2.	Особливості іспанського театру доби Відродження. Образ «людини честі» в драматургії Л. де Рueda, М. де Сервантеса, Л. де Вега, П. Кальдерона
5.4.3.	Основні напрями італійського театру Відродження: «вчена комедія» (Л. Аріосто, Н. Макіавеллі) та народна італійська комедія-імпровізація «комедія дель арте». Вплив «комедії дель арте» на європейський театр ляльок (персонажі-маски) та на циркові типажі
5.5.	Література та філософія Відродження
5.5.1.	Утопізм і утопічна література у контексті розбудови справедливого суспільства: «Утопія» Т. Мора, «Місто Сонця» Т. Кампанелли
5.5.2.	«Досліди» М. Монтеня у контексті становлення есе як нового літературного жанру
5.5.3.	Розвиток книгодрукування в Україні як важливий етап в історії мистецтва книги. Перші друковані видання: «Апостол» І. Федорова, Острозька Біблія
6.	РОЗДІЛ 6. МИСТЕЦТВО XVI – СЕРЕДИНИ XIX СТОЛІТТЯ
6.1.	Бароко
6.1.1.	Зміна естетичних смаків та стильових форм мистецтва Відродження, криза гуманізму, контрреформація та зародження «єзуїтського стилю» бароко: храм-базиліка Іль Джезу в Римі
6.1.2.	Формальні прийоми течії маньєризм в архітектурі та образотворчому мистецтві палаццо Те в Мантуї Дж. Романо
6.1.3.	Стильові риси бароко: ансамблевість та синтез мистецтв, живописність, динамічність, поліфонічність, пластичність, контрастність, просторовість, монументальність як основа формоутворення та стильові риси барокового мистецтва
6.1.4.	Нові жанри в образотворчому мистецтві бароко: груповий портрет, натюрморт, пейзаж, ведуги (міський пейзаж), побутовий жанр. Нові жанри в музиці: опера та її складові (Ж.Б. Люллі, К. Монтеверді), сценічні театральні-музичні жанри (балет Людовіка XIV), український вертеп (театр ляльок), шкільний театр. Вокально-інструментальне мистецтво: кантата, ораторія
6.1.5.	Нові прийоми, методи та техніки в образотворчому мистецтві бароко. В живописі та скульптурі: складні динамічні пози та ракурси перспектив фігуративних зображень («Давид» Л. Берніні), ілюзійний живопис (плафон Іль Джезу А. Поццо), караваджизм та штучне

	направлене світло («Навернення Савла» М. де Караваджо), скульптура («Екстаз Св. Терези» Л. Берніні), «золоте сяйво» («Даная» Рембрандта), техніка пастелі (Р. Карр'єра)
6.1.6.	Особливості архітектури європейського бароко. Ансамблі площ Риму: площа Св. Петра, площа Навона; фонтан Треві, палаццо Барберіні в Римі; палацово-паркові резиденції: Версаль. Храми Сант Андреа аль Квірінале Л. Берніні та Сан Карло алле куатро фонтане Ф. Борроміні в Римі. Архітектура театру: театр Сан Кассіано у Венеції
6.1.7.	Характерні риси образотворчого мистецтва бароко в регіональних проявах: фламандська школа (П. П. Рубенс, А. ван Дейк), Нідерланди (Ф. Хальс, Я. Вермер), Іспанія (Д. Веласкес)
6.1.8.	Музичне мистецтво високого бароко: А. Вівальді; Й.С. Бах; Г.Ф. Гендель. Становлення інструментальних шкіл. Струнно-смичкова, органна, клавірна інструментальні школи
6.1.9.	Українське бароко: основні етапи розвитку та художньо-стилістичні особливості. Архітектура католицького та православного бароко: собор Святого Юра у Львові, Георгіївський собор Видубицького монастиря в Києві. Народне дерев'яне церковне будівництво та гетьманського бароко: дерев'яна церква Параскеви з села Зарубинці (скансен Пирогово), надбрамна церква Всіх Святих Києво-Печерської Лаври ст., Троїцький собор в Чернігові. Твори Б. Меретина, І. Григоровича-Барського. Композиція українського православного іконостасу. Сакральна католицька скульптура Й.-Г. Пінзеля
6.1.10.	Національні особливості сакрального образотворчого мистецтва українського бароко в творах «Великомучениці Варвара і Катерина» (1740-і рр.), «Покрова Пр. Богородиці з портретом гетьмана Б. Хмельницького» (XVIII ст.). Портрет парсунного типу («Григорій Гамалія», кін. XVII ст.). Українські книжкові мініатюри XVI ст. (Пересопницьке Євангеліє)
6.1.11.	Музика в Острозькій, Києво-Могилянській академіях, колегіумах, братських школах. Жанри: кант, духовна пісня, псалма. Музика в українському шкільництві. Партесний стиль хорового співу в церковній музиці українського бароко. Партесний концерт. М. Дилецький «Воскресенський канон». Думи. Кобзарське мистецтво. Історичні пісні. Пісня С. Климовського «Їхав козак за Дунай» та її світовий розголос
6.1.12.	«Сад божественних пісень» Г. Сковороди як феномен культури бароко. «Філософія серця», концепти «спорідненої праці» та «рівної нерівності» Г. Сковороди у контексті розвитку мистецтва і творчості митця. Г. Сковорода-музикант
6.2.	Класицизм
6.2.1.	Культурний зміст епохи Просвітництва та естетичні пріоритети класицизму, орієнтація на античне мистецтво та мистецтво Відродження як ідеальне та гідне для наслідування. Г.-Е. Лессінг, І. Вінкельман – засновник історії мистецтва як науки

6.2.2.	Рационалізм, нормативність творчості, тяжіння до завершених гармонійних форм як основа мистецтва класицизму в філософських та естетичних концепціях: раціоналізм Р. Декарта як пошуки безсумнівного у сфері мистецтва, аналітика «прекрасного» та «високого» І. Канта, принцип історизму у мистецтві Г. Гегеля
6.2.3.	Стильові риси, характерні методи та прийоми мистецтва класицизму: регулярність та геометризм, тричасність композицій, повторюваність та варіативність форм, лаконізм, ясність, послідовність. Реалізм та ідеалізм в образотворчому мистецтві класицизму
6.2.4.	Тематика та образність, характерні жанри образотворчого мистецтва класицизму в творчості художників Н. Пуссена, Ж. Л. Давида, скульптора Ж.-А. Гудона
6.2.5.	Особливості архітектури класицизму в творах Ж. Габріеля, К. Шинкеля, інтер'єрах Р. Адама
6.2.6.	Французький сценічний класицизм: П. Корнель, Ж. Расін, Мольєр. Канон балету П. Бошана. Реформатор балету Ж.-Ж. Новер та його «Листи про танець та балети». Німецьке просвітництво і театр: Г.-Е. Лессінг, Й.-В. Гете, Ф. Шіллер. Французьке просвітництво і театр: «Весілля Фігаро» П. Бомарше
6.2.7.	Оперна реформа К.В. Глюка. Віденські класики: Й. Гайдн (соната, квартет, симфонія), В.-А. Моцарт (концерт, опера), Л. ван Бетховен (соната, симфонія, опера)
6.2.8.	Музична творчість М. Березовського, А. Веделя, Д. Бортнянського. Духовні і світські жанри: хоровий концерт, опера, інструментальний концерт, соната, камерна музика. Осередки розвитку української освіти – Глухівська музична школа, заснована гетьманом К. Розумовським. Бетховен і Україна: співпраця з А. Розумовським. Маєткові капели в Україні
6.3.	Мистецькі течії XIX ст.
6.3.1.	Неокласицизм та ампір в мистецтві та архітектурі Європи XIX ст.
6.3.2.	Романтизм
6.3.2.1.	Естетичні концепції та ідейно-художні завдання романтизму: цінність особистості (Ф. Шлегель, Ф. Шеллінг), геній і геніальність, ірраціоналізм і «філософія життя», гармонія аполлонічного та діонісійського начал в мистецтві (Ф. Ніцше)
6.3.2.2.	Романтизм в образотворчому мистецтві. Живопис французького романтизму: творчість Е. Делакруа. Англія: В. Тернер, об'єднання прерафаелітів. Німецький романтизм в образотворчому мистецтві: творчість К. Д. Фрідріха
6.3.2.3.	Романтизм в українському живописі, соціально-історичний та культурний ґрунт його зародження та розвитку: у творчості І. Сошенка, Т. Шевченка, К. Трутовського, М. Пимоненка
6.3.2.4.	Романтизм в музиці: Австро-німецький романтизм Ф. Шуберт, Ф. Мендельсон, Р. Вагнер. Італійський музичний романтизм: Н. Паганіні, Дж. Верді. Східно-європейський романтизм: Ф. Шопен (Польща), Ф. Ліст (Угорщина), А. Дворжак (Чехія). Французька

	музика XIX ст.: К. Сен-Санс. Скандинавська музика XIX ст.: Е. Гріг. Романтизм у балеті («Сильфіда», «Жізель»)
6.3.2.5.	Духовна хорова музика українських композиторів-священиків (Літургія отця М. Вербицького). Пісні на слова Т. Шевченка (Г. Гладкий «Заповіт»); пісні-гімни: отця М. Вербицького «Ще не вмерла Україна», М. Лисенка «Боже великий, єдиний». Солоспіви на слова українських поетів: «Дивлюсь я на небо» М. Петренка, «Стоїть гора високая» Л. Глібова, «Ніч яка місячна» М. Старицького
6.3.2.6.	Кріпацький театр та перші професійні театри в Україні. Розвиток українського театру та роль музики у ньому. Жанр співогри – п'єса з музикою. І. Котляревський «Наталка Полтавка». Театр «Руська бесіда» в Галичині. Театр корифеїв: М. Кропивницький, М. Садовський, М. Заньковецька, І. Карпенко-Карий, М. Старицький, П. Саксаганський. Опера С. Гулака-Артемовського «Запорожець за Дунаєм». М. Лисенко «Тарас Бульба»
6.3.3.	Раціоналізм як вияв науково-технічного прогресу та промислової революції в архітектурі: Кришталевий палац Всесвітньої виставки в Лондоні, бібліотеки Лабруста в Парижі, Ейфелева вежа як приклади застосування металу в архітектурі
6.3.4.	Візуальна комунікація промислової революції, зародження реклами та брендингу, зростання масового друку: плакат, періодика, фотографія, літографія
6.3.5.	Історизм в архітектурі (стилізації, неостилі, еклектика). Приклади стилізацій: парламент Відня, парламент Будапешту. Приклади еклектики: базиліка Сакре-Кер на Монмартрі, Київський оперний театр
6.3.6.	Нові жанри видовищного та музичного мистецтва. Виникнення жанру оперети («Опера в маскарадї» Ж. Оффенбаха). Основні характеристики та складові циркового мистецтва
7.	РОЗДІЛ 7. МИСТЕЦТВО ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XIX – ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ
7.1.	Імпресіонізм та постімпресіонізм як мистецькі явища другої половини XIX – початку XX ст. Становлення символізму
7.1.1.	Імпресіонізм і становлення пленеру як художньої практики. Ключові представники імпресіонізму в образотворчому мистецтві та скульптурі. Живописна робота К. Моне «Враження, схід сонця» як програмний твір імпресіонізму. Живопис Е. Мане «Сніданок на траві»; П.-О. Ренуара «Портрет актриси Жанни Самарі», Е. Дега «Блакитні танцівниці». Скульптурна робота О. Родена «Мислитель». Імпресіоністичні тенденції в українському мистецтві на прикладі творів О. Мурашка «Поблизу кафе», І. Труша «Захід сонця в лісі»
7.1.2.	Імпресіоністичні риси в музичному мистецтві межі XIX-XX ст. на прикладі творів К. Дебюссї «Місячне сяйво»; В. Барвінського «Прелюдії»
7.1.3.	Становлення та основні риси постімпресіоністичного напрямку в мистецтві кінця XIX століття. Ключові представники та їх програмні

	твори: В. ван Гог «Зоряна ніч», П. Гоген «Таїтjанки на пляжі»
7.1.4.	Символізм як мистецький напрям. Символістичний театр: М. Метерлінк і нова драма. Символізм в музиці: М. Чюрльоніс «Соната моря» (Музика живопису), Я. Степовий «Прелюд пам'яті Т. Шевченка». Символізм в образотворчому мистецтві: Г. Моро «Гесіод і муза»
7.2.	Розвиток театрального мистецтва та кінематографу на зламі XIX-XX ст.
7.2.1.	Ідея синтетичного театру кінця XIX-XX століття та його значення для становлення режисерського театру: театри та кабаре М. Рейнгардта; Е.Г. Крег (реформа образної театральної лексики та поява поняття «сценографії»)
7.2.2.	Урбанізм (Е. Саті – «меблева» фоновіа музика, представник французької «шістки» – А. Онеггер «Пасифік 231»; джаз – Дж. Гершвін «Рапсодія в стилі блюз», Я. Барніч «Гуцулка Ксеня» з однойменного мюзиклу). Поява мюзиклу як комерційного жанру. Театри на Бродвеї
7.2.3.	Натуралізм на театральній європейській сцені («Вільний театр» в Парижі, Театр Антуана, реж. А. Антуан, «Вільний театр» в Берліні, реж. О. Брам). Веризм в італійській опері як прояв натуралізму. Дж. Пуччіні «Чіо-Чіо-Сан» (Мадам Баттерфляй). Творчість С. Крушельницької
7.2.4.	Кіно як синтетичне мистецтво. Зв'язок кінематографа із традиційними мистецтвами: театром, літературою, живописом, музикою. Основні види кінематографа: ігрове кіно, неігрове кіно, анімація. Перші кроки кіномистецтва. Сеанси братів Люм'єр. Жорж Мельєс і зародження ігрового кіно
7.2.5.	Жанрова класифікація ігрового кінематографа. Специфіка основних жанрів: мелодрама, комедія, трилер, драма, мюзикл, історичний фільм, фантастичний фільм, вестерн
7.2.6.	Видатні кінорежисери першої половини XX століття. Персоналії та фільми: Ч. Чаплін («Вогні великого міста», «Великий диктатор»), К. Т. Дреєр («Страсті Жанни д'Арк»), О. Веллс («Громадянин Кейн»), О. Довженко («Земля»)
7.3.	Модерн як стиль мистецтва на зламі XIX-XX ст.
7.3.1.	Особливості європейської архітектури стилю модерн: будинок-студія В.Орта в Брюсселі (Музей Орта, Бельгія, ар-нуво, інтер'єр, деталі), будинок Бальо архітектора А.Гауді в Барселоні (Іспанія, модернісімо), павільон сецесіона у Відні архітектора Й. Ольбріха (Австро-Угорщина, сецесія)
7.3.2.	Стиль модерн в образотворчому мистецтві. Ключові представники модерну та їх твори: плакати А. Мухи. Творчість І. Клімта («Поцілунок», «Юдита і голова Олоферна»)
7.3.3.	Особливості української архітектури стилю модерн: Полтавське земство В. Кричевського
7.3.4.	Постромантизм та сецесія в музиці на прикладі творчості Г. Малера «Adagietto з Симфонії № 5», Ст. Людкевича «Кавказ»

7.3.5.	Становлення танцю модерн як нової художньої форми на зламі XIX–XX століть. Творчість А. Дункан. Творчість В. Авраменка як приклад переосмислення українського народного танцю
7.3.6.	Перший стаціонарний український театр М. Садовського та сценічне втілення драматургії модерну: І. Франко, Леся Українка, В. Винниченко, Олександр Олесь
7.4.	Модерністські напрями і течії кін. XIX - поч. XX ст.
7.4.1.	Фовізм як стиль групи французьких художників XX ст.: Анрі Матісс «Танець», Андре Дерен «Естак». Фовізм як вияв неоархаїки в музиці і театрі: світова революція, здійснена балетом І. Стравинського «Весна священна»; перший досвід неакадемічної, опозиційної класичній, хореографії в балеті
7.4.2.	Теорія кубізму: проблеми і значення для розвитку світового мистецтва XX ст. Кубізм в образотворчому мистецтві: Ж. Брак «Жінка з гітарою», П. Пікассо «Авіньйонські дівчата». Характерні риси кубізму в скульптурі на прикладі творів О. Архипенка «Синя танцівниця» та «Гондольєр»
7.4.3.	Італійський футуризм та його значення для розвитку мистецтва в XX ст. (У. Боччоні). Маніфест футуризму Ф.Т. Марінетті. Театральна серата. Український футуризм: Театр ім. Г. Михайличенка на чолі з М. Терещенко
7.4.4.	Вплив ключових ідей неотомізму на формування естетичних концепцій у світовому мистецтві першої половини XX ст. Неовізантизм як сакральна лінія в українській музиці. М. Леонтович «У Царстві Твоєму» (Блаженні), «Отче наш» з «Літургії»; К. Стеценко «Милість миру», Я. Яциневич «Псалма до Богородиці». Культурна дипломатія Української Республіканської Капели О. Кошиця
7.4.5.	Теорія духовного в мистецтві В. Кандинського. Становлення абстракціонізму. «Неопластицизм» П. Мондріана. Супрематизм К. Малевича. Абстрактний експресіонізм: Дж. Поллок, М. Ротко
7.4.6.	Експресіонізм та його значення для розвитку світового мистецтва, театру та кінематографу у XX ст. Живописні роботи Е. Мунка «Крик». Експресіонізм в музиці: А. Шенберг «Врятований з Варшави». Експресивний танець у творчості Р. Лабана, М. Вігман. Кіноекспресіонізм: Р. Віне («Кабінет доктора Калігарі»), Ф. В. Мурнау («Носферату. Симфонія жаху»)
7.4.7.	Сюрреалізм в образотворчому мистецтві: С. Далі «Постійність пам'яті», «Спокуса святого Антонія». Сюрреалістичні тенденції в кіно: «Андалузський пес» Л. Бунюеля
7.4.8.	Дадаїзм у мистецтві. «Маніфест Дада» Т. Тцара. Дадаїзм у кінематографі: «Антракт» Р. Клера. Теорія «Ready Made» і нова концепція мистецтва М. Дюшана
7.4.9.	Діалектика національного та авангардного в мистецтві України: творчість Г. Нарбута, М. Бойчука, О. Богомазова. Фольклоризм як новітній напрям в музиці: М. Леонтович: «Щедрик». В. Верховинець як фундатор теорії українського народного танцю

7.4.10.	Художній напрям конструктивізму. В. Єрмилов. Архітектурний ансамбль Держпрому в Харкові. Німецька школа архітектури «Баугауз». Театральні експерименти «Баугауз»: О. Шлеммер «Тріадичний балет». Функціоналізм як архітектурно-дизайнерський напрям: Ле Корбюзьє, Ф.Л. Райт, Міс ван дер Рое
7.4.11.	Український кіноавангард: І. Кавалерідзе, Дзига Вертов, О. Довженко
7.4.12.	Основні принципи епічного театру Б. Брехта та його вплив на подальший розвиток сценічного мистецтва
7.4.13.	Пошуково-експериментальний театр Леся Курбаса. Значення Мистецького об'єднання «Березіль» у закладанні засад новітньої режисерської школи України
7.4.14.	Український сценічний авангард та його значення у становленні української сценографії: О. Екстер, А. Петрицький, В. Меллер
7.4.15.	Вітаїзм (М. Хвильовий, В. Пачовський) як типово український напрям в мистецтві першої половини XX ст. Фінал 2 симфонії Л. Ревуцького на основі веснянки «А ми просо сіяли», Скрипковий концерт В. Косенка. Розстріляне Відродження. Школа М. Бойчука: неовізантизм в українському мистецтві
7.4.16.	Пісенна творчість національно-визвольних змагань українців. «Ой, у лузі червона калина» С. Чарнецького та її актуалізація у вирі сучасних подій
7.4.17.	Роль В. Діснея у становленні мистецтва анімації на прикладі «Білосніжки та сімох гномів»
7.4.18.	«Співак джазу» як початок звукової революції в кіно
8.	РОЗДІЛ 8. МИСТЕЦТВО ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XX – ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ
8.1.	Основні поняття в мистецтві другої половини XX – початку XXI ст.
8.1.1.	Постмодернізм як феномен мистецтва. Перформанс, сайт-специфік театр, імерсивна вистава, інсталяція, графіті
8.1.2.	Жанри і види музичної масової культури: популярна музика, рок, джаз. Українська естрадна музика, творчість В. Івасюка; поєднання рок- і поп-музики з народнопісенною традицією
8.1.3.	Масовізація мистецтва і кризові явища в європейському культурному просторі (О. Шпенглер). Концепт homo ludens (Й. Гейзінга) і критика «масового» мистецтва
8.2.	Мистецькі напрями другої половини XX – початку XXI ст.
8.2.1.	Напрямок поп-арту: Е. Воргол, Р. Ліхтенштейн
8.2.3.	Концептуалізм у сфері пластичних мистецтв: Дж. Кошут, Б. Науман
8.2.4.	Мінімалізм як нова зображальність в мистецтві. Д. Джад. Мінімалізм у музиці на прикладі творчості Ф. Гласса
8.2.5.	Відео-арт як новаторський вид мистецтва. Відеомапінг та віджеїнг. Нам Джун Пайк
8.3.	Основні явища та творчі принципи в мистецтві другої половини XX – початку XXI ст.

8.3.1.	Представники українського нонконформізму: А. Горська, В. Зарецький
8.3.2.	Українське наївне мистецтво: М. Приймаченко, К. Білокур
8.3.3.	Становлення української національної балетної вистави: «Лілея» К. Данькевича, балетмейстер Г. Березова; «Лісова пісня» М. Скорульського, балетмейстер В. Вронський
8.3.4.	Театр абсурду: Е. Йонеско, С. Беккет
8.3.5.	Сучасне циркове мистецтво на прикладі Cirque du Soleil
8.3.6.	Школа української дієвої сценографії Д. Лідера
8.3.7.	Формалізм і функціоналізм в архітектурі другої половини ХХ ст.: музей Гуггейнгайма в Більбао Ф. Гері, ратуша та бібліотека в Ульмі (Stadthaus Ulm) Р. Меєра. Архітектурні напрями межі ХХ-ХХІ ст.: твори С. Калатрави, З. Хадід
8.3.8.	Пізній модернізм другої половини ХХ ст. в архітектурі: творчість Ле Корбюзє (капела в Роншамі), твори О. Німеєра, хай-тек Н. Фостера
8.3.9.	Фольклорні мотиви та символізм в українському поетичному кіно 1960-1970-х рр. (С. Параджанов, Л. Осика, Ю. Ілленко, І. Миколайчук)
8.3.10.	Авторський кінематограф другої половини ХХ ст. Творчість І. Бергмана («Сьома печатка»), С. Кубріка («Космічна одіссея 2001»), Ф. Копполи («Хрещений батько»), М. Формана («Політ над гніздом зозулі»)
8.3.11.	Постмодерністські тенденції в кіно. Д. Лінч («Твін-Пікс»), брати Коен («Великий Лебовскі»), К. Тарантіно («Бульварне читиво»)
8.3.12.	Неокласичні, модерні та постмодерні риси у хореографічному мистецтві ХХ - початку ХХІ ст. (Дж. Баланчин, С. Лифар, М. Бежар, П. Бауш). Український народно-сценічний танець у творчості П. Вірського
8.3.13.	Тенденції сучасної музики: конкретна та електронна (Е. Варез); «мовчазна музика» - 4'33 Дж. Кейджа; екомузика (О. Мессіан); мета-музика (В. Сильвестров)
8.3.14.	Нова фольклорна хвиля в музиці: Є. Станкович фольк-опера «Коли цвіте папороть», М. Скорик – музика до к/ф «Тіні забутих предків», «Мелодія»

V. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання результатів фахового іспиту з історії мистецтва замість предметного тесту з історії мистецтва ЄФВВ для вступу на здобуття освітнього ступеня «магістр» здійснюється відповідно до вимог, які передбачені у вищій школі і включають комплексне врахування рівня знань, умінь та навичок вступників. Враховується: розуміння вступником взаємозв'язків між художніми стилями, уміння аналізувати, узагальнювати та критично оцінювати мистецькі явища, самостійність мислення. Відповідно до рішення екзаменаційної комісії ХДАДМ письмова відповідь вступників

оцінюються за 200 бальною шкалою, наведеною нижче.

200- 190	Самостійно проведений аналіз питання; продемонстровано ґрунтовне знайомство з фаховою літературою, зіставлені різні погляди, висловлено власні думки. Аналітична частина характеризується збалансованістю: приділено увагу всім аспектам художнього явища (історичний контекст, основні стилістичні ознаки, центральні пам'ятки та імена художників). Фактологічне наповнення вирізняється широтою та коректністю. Відповіді відзначаються логічною композиційною побудовою, переконливістю аргументів щодо висловлених положень, вмілим користуванням професійною термінологією, лексичним розмаїттям, чіткістю висновків.
189 - 180	Самостійно проведений аналіз питання; продемонстровано знання фахової літератури та володіння професійною термінологією. В аналітичній частині не всі аспекти отримали ретельного висвітлення, проте висловлені спостереження відзначаються оригінальністю та аргументованістю думки. Фактологічне наповнення вирізняється широтою та коректністю. Викладення думок на поставлені запитання відзначаються логічною композиційною побудовою, багатством словникового запасу, гармонійністю, чіткістю висновків.
179 - 170	Самостійно проведений аналіз питання. Продemonстровано знання спеціалізованої літератури та володіння професійною термінологією. В аналітичній частині певні аспекти висвітлені не достатньо переконливо. Зустрічаються фактологічні помилки (в незначному обсязі). Виклад матеріалу відзначається послідовністю викладених положень, логічною побудовою, грамотністю, чіткістю висновків.
169 - 160	Продemonстровано володіння професійною лексикою. Аналітична частина тексту не збалансована, відсутня особиста позиція та її аргументація. Розкриття питання відзначається послідовністю викладення та грамотністю, чіткістю висновків. Текст відповіді відзначається описовістю, разом з тим містить і певні самостійні спостереження. Мало уваги приділяється історичному контексту. Продemonстровано володіння необхідною термінологією. В цілому відповідь відзначається логічною побудовою та грамотністю. Зустрічаються фактологічні помилки (в незначному обсязі). Висновки викладено достатньо чітко.
159 - 150	У тексті есе переважно приділяється увага переліку імен та фактів; аналітична частина подана дещо схематично, висловлені спостереження аргументовані. Продemonстровано володіння необхідною термінологією. Присутні фактологічні

	помилки та невідповідності в інтерпретації історичного контексту (в незначному обсязі). Висновки подано дещо узагальнено.
149 - 130	У тексті есе приділяється увага в першу чергу переказу імен та фактів. В аналітичній частині містяться спостереження загального плану. Продемонстровано репродуктивний рівень в підході до аналізу питання, не вистачає самостійності суджень, їх аргументованості, є фактологічні помилки. Висновки композиційно звершують текст, але не відбивають результатів аналізу.
139 - 120	Текст відповіді на питання тяжіє до переказу прочитаної літератури, відсутні як елементи аналізу, так і самостійні спостереження. Тема розкрита, але досить поверхово; основна думка не досить аргументована, трапляються стилістичні помилки. Висновки являють собою загальні твердження.
129 – 119	Тема розкрита, але досить поверхово; основна думка не досить аргументована, трапляються стилістичні помилки. Викладення головних положень непослідовне, лексика збіднена, наявні стилістичні помилки. Висновки носять поверхневий характер.
119-101	Відповідь тяжіє до поверхового переказу фактів із прочитаної літератури щодо певної теми. Викладення головних положень непослідовне, лексика збіднена, наявні стилістичні та суттєві фактологічні помилки, що демонструють слабку обізнаність. Висновки носять занадто поверхневий характер або відсутні.
нижче 100 - не прохідний бал	Текст побудовано з окремих, не пов'язаних між собою речень, лексика збіднена, багато стилістичних та серйозних фактологічних помилок. Викладення головних положень виявляє відсутність базових знань (історична хронологія, художні явища, види та жанри мистецтва, зміст термінів тощо)

VI. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аалтонен Г. Історія архітектури [пер.з англ.. М.Кошкіна]. Х.: Фактор, 2012. 256 с.
2. Безклубенко С. Д. Всезагальна теорія та історія мистецтва. К. : Б. в., 2003. 261 с.
3. Веселовська Г. Сучасне театральне мистецтво: навч. посібник. Київ, 2014. 142 с.
4. Годж С. Коротка історія мистецтва / пер. з англ. П.Мигаль. Львів: Вид-во Старого Лева, 2021. 224 с.
5. Гомбріх Е.Г. Оповідь про мистецтво/ пер. з англ. А.Накорчевський. Київ: ArtHuss, 2024. 664 с.

6. Гринишина М. Театральна культура рубежу XIX–XX століть: реалізм, дискурс. Київ: Фенікс, 2013. 343 с.
7. Історія українського мистецтва. У 5-и т. / НАН України ім. М.Т. Рильського; голов. Ред.. Г. Скрипник. Т.т. 1–5. 2001 –2007.
8. Конопльова О. В. Мистецтво, архітектура та містобудування Західної Європи доби Відродження: навчальний посібник / О. В. Конопльова; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Харків: ХНАМГ, 2013. 162 с.
9. Куліш О. Історія зарубіжного мистецтва. ЧНУ ім. Б. Хмельницького 2015 р. 276 с.
10. Матеріали до історії українського театру. Від витоків до початку XX століття / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2016. 280 с.
11. Медриш І. Світова музична література: підручник. Вип. 1. Чернівці: «Місто», 2016. 280 с.
12. Медриш І. Світова музична література: підручник. Вип. 2. Чернівці: «Місто», 2020. 448 с
13. Панфілова О. Г., Рублевська Н.В., Тарасюк І.І. Історія зарубіжного мистецтва: навчально-методичний посібник. Ч. 1. Тернопіль : Вектор, 2016. 171 с.
14. Фартінг Ф. Історія мистецтва. Харків: Віват, 2019. 576 с.
15. Ходж А.Н. Історія мистецтва. Живопис від Джотто до наших днів [пер. з англ]. Харків: Фактор, 2012. 208с.
16. Чешир Л. Ключові моменти в мистецтві / Пер. з англ. І.Павленко. Київ: Book Chef, 2021. 176с.
17. Шевнюк О.Л. Історія мистецтв: навч. посіб. Київ: Освіта України, 2015. 451 с.
18. Шейко В. М., Л.Г.Тишевська. Історія української культури: навч. посібник. К.: Кондор, 2006. 264 с.
19. Gombrich E. The Story of Art. Phaidon Press; 16th edition. 1995. 688 р.
20. 30,000 Years of Art: The Story of Human Creativity across Time and Space. Phaidon, 2019. 640 p.

Завідувач кафедри теорії і
історії мистецтв

Вікторія НАЙДЕНКО